

מבנה תפילת מוסף של ראש השנה, ומקורותיה

א

ד. מלכויות (משולב עם קדושת היום)		ה. זכרונות	ו. שופרות
אָמרו לפני מלכויות, כדי שתמליכוני עליכם,		ואָמרו לפני זכרונות, כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה,	ובמה ? בשופר."
193-198		198-201	201-204
עלינו לשבח ... ועל כן נקווה ... ולעולמי עד תמלוך בכבוד.		אתה זוכר מעשה עולם ... וצאציו כחול הים.	אתה נגלית בענן כבודך ... ובקול שופר עליהם הופעת.
פסוקי תורה	פסוק מס'	פתיחה	ה' ימלוך לעלם ועד.
	1	ככתוב בתורתך	
	2	ונאמר	
פסוקי תורה	3	ונאמר	ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם, יחד שבטי ישראל.
	4	ובדברי קדש כתוב לאמר	כי לה' המלוכה ומשל בגוים.
	5	ונאמר	ה' מלך גאות לבש לבש ה' עז התאזר אף תפון תבל כל תמוט.
פסוקי כתובים ¹	6	ונאמר	שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הקבוד. מי זה מלך הקבוד ה' עוזו וגבור ה' גבור מלחמה. שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הקבוד. מי הוא זה מלך הקבוד ה' צבאות הוא מלך הקבוד סלה.
		ונאמר	-
	7	ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר	פה אמר ה' מלך ישראל וגאלו ה' צבאות, אני ראשון ואני אחרון ומפלעדי אין אליהם.
פסוקי נביאים	8	ונאמר	ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו, והיתה לה' המלוכה.
	9	ונאמר	והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.
	10	ובתורתך כתוב לאמר / כאמור	שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.
ה' ימלוך לעלם ועד.		ה' ימלוך לעלם ועד.	ה' ימלוך לעלם ועד.
לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו.		וישמע אלקים את נאקתם, ויזכר אלקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב.	ויהי קול השופר הולך וחקק מאד, משה ידבר והאלקים יענו בקול.
ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם, יחד שבטי ישראל.		ותכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אונר, והארץ אונר.	וכל העם ראים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת הקר עשן, וירא העם וינעו ויעמדו מרחק.
כי לה' המלוכה ומשל בגוים.		זכר עשה לנפלאותיו, חנון ורחום ה'.	עלה אלקים בתרועה, ה' בקול שופר.
ה' מלך גאות לבש לבש ה' עז התאזר אף תפון תבל כל תמוט.		טרף נתן ליראיו, יזכר לעולם בריתו.	בחצצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'.
שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הקבוד. מי זה מלך הקבוד ה' עוזו וגבור ה' גבור מלחמה. שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הקבוד. מי הוא זה מלך הקבוד ה' צבאות הוא מלך הקבוד סלה.		ויזכר להם בריתו, וינחם כרב חסדיו.	תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב.
-		-	פרק נוסף: הללויה ...
פה אמר ה' מלך ישראל וגאלו ה' צבאות, אני ראשון ואני אחרון ומפלעדי אין אליהם.		הלך וקראת באזני ירושלם לאמר, פה אמר ה' זכרתי לך חסד ועורף אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרעה.	כל ישבי תבל ושכני ארץ, כנשא גס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו.
ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו, והיתה לה' המלוכה.		ותכרתי אני את בריתי אותך בימי נעוריך, והקמותי לך ברית עולם.	והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאז האבדים בארץ אשור והנחמים בארץ מצרים, והשתחויו לה' בהר הקדש בירושלים.
והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.		הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשעשים כי מדי דברי בו זכר אונרנו עוד, על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם ה'.	וה' עליהם יראה ויצא ככרק חצו וה' אלקים בשופר יתקע והלך בסערות תימן. ה' צבאות יגן עליהם
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.		ותכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים, להיות להם לאלקים אני ה'.	וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשכם ותקעתם בחצצות על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם, והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם אני ה' אלקיכם.
הפוך !		הפוך !	הפוך !

ה. זכרונות		ד. מלכויות (משולב עם קדושת היום)		ה. זכרונות	
אלוקינו ואלוקי אבותינו, זכרנו בזיכרון טוב לפניך ...		אלוקינו ואלוקי אבותינו, מלוך על כל העולם כולו בכבודך ...		אלוקינו ואלוקי אבותינו, מלוך על כל הארץ, מקדש (השבת) וישראל ויום הזיכרון.	
ברוך אתה ה', שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים.		ברוך אתה ה', מלך על כל הארץ, מקדש (השבת) וישראל ויום הזיכרון.		ברוך אתה ה', שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים.	
תשר"ת, תש"ת, תר"ת		תשר"ת, תש"ת, תר"ת		תשר"ת, תש"ת, תר"ת	
היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים. אם כבנים, אם כעבדים: אם כבנים - רחמנו כרחם אב על בנים, ואם כעבדים - עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו איום, קדוש.		היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים. אם כבנים, אם כעבדים: אם כבנים - רחמנו כרחם אב על בנים, ואם כעבדים - עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו איום, קדוש.		היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים. אם כבנים, אם כעבדים: אם כבנים - רחמנו כרחם אב על בנים, ואם כעבדים - עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו איום, קדוש.	
4,5[אֲרֵשֶׁת שִׁפְתֵינו יֵעָרֵב לִפְנֵיךְ אֶל רֵם וְנִישָׂא. מִבֵּין וּמֵאֲזִין מִבֵּיט וּמִקְשִׁיב לִקְוֹל תִּקְיעָתֵנו, וּתִקְבֵּל בִּרְחִמִים וּבִרְצוֹן סֹדֶר זִכְרוֹנֵינוּ.]		4,5[אֲרֵשֶׁת שִׁפְתֵינו יֵעָרֵב לִפְנֵיךְ אֶל רֵם וְנִישָׂא. מִבֵּין וּמֵאֲזִין מִבֵּיט וּמִקְשִׁיב לִקְוֹל תִּקְיעָתֵנו, וּתִקְבֵּל בִּרְחִמִים וּבִרְצוֹן סֹדֶר זִכְרוֹנֵינוּ.]		4,5[אֲרֵשֶׁת שִׁפְתֵינו יֵעָרֵב לִפְנֵיךְ אֶל רֵם וְנִישָׂא. מִבֵּין וּמֵאֲזִין מִבֵּיט וּמִקְשִׁיב לִקְוֹל תִּקְיעָתֵנו, וּתִקְבֵּל בִּרְחִמִים וּבִרְצוֹן סֹדֶר זִכְרוֹנֵינוּ.]	
תפילת הפתיחה של שופרות, מעל"ד.		תפילת הפתיחה של זכרונות, מעל"ד.		תפילת הפתיחה של זכרונות, מעל"ד.	
"רָצָה..."		"רָצָה..."		"רָצָה..."	

הערות

1. סיבת הקדמת פסוקי הכתובים לפסוקי הנביאים, היא שכל 9 פסוקי הנביאים הם מתוך נביאים אחרונים, וכל 9 פסוקי הכתובים הם מתוך ספר תהילים, ודוד המלך ע"ה קדם כרונולוגית לנביאים האחרונים.
2. שני הפסוקים האלה משולבים בתוך תפילת הסיום.
3. והמעייץ בפסוק הזה, שהוא פסוק הסיום והשיא של כל "מלכויות, זכרונות ושופרות", ימצא ששלושתם רמוזים בו: "**ותקעתם**" - רמז לשופרות, "**והיו לכם לזיכרון**" - רמז לזכרונות, "**אני ה' אלוהיכם**" - רמז למלכויות.
4. מה שבסוגריים מרובעות מדולג כשראש השנה חל בשבת.
5. הפיוט הזה אינו מופיע במחזורי עדות המזרח.

© כל הזכויות שמורות למלך מלכי המלכים הקב"ה. הזכות היחידה השמורה לנו היא הזכות להמליכו, על עצמנו ועל כל העולם כולו, בראש השנה ובמהלך כל השנה כולה.

* * *

מצות שופר בראש השנה

מצות עשה של תורה לתקוע בראש השנה בשופר, שנאמר (במדבר כ"א): ובחודש השביעי באחד לחודש מקרא קודש יהיה לכם ... יום תרועה יהיה לכם.

כתב הרמב"ם בהלכות תשובה ג/ד:

אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב היא, רמז יש בה, כלומר עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מת רדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה.

כתב רבי סעדיה גאון: מה שציוונו הבורא ית' לתקוע בשופר בר"ה, יש בזה עשרה עניינים:

בתחילת מלכותם שתוקעים לפנייהם בחצוצרות ובקרנות להודיע ולהשמיע בכל מקום התחלת מלכותם. וכן אנו ממליכין עלינו את הבורא ית' ביום זה. וכך אמר דוד (תהלים צח/ו) בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'.

העניין השני כי יום ר"ה הוא ראשון לעשרת ימי תשובה ותוקעין בו בשופר להכריז על ראשנו, כמי שמוזהיר ואומר כל הרוצה לשוב ואם לאו אל יקרא תגר על עצמו. וכן עושין המלכים מזהירין את העולם תחילה

העניין השמיני להזכירנו את יום הדין הגדול ולירא ממנו, שנאמר בו (צפניה א/טו) קרוב יום ה' הגדול קרוב ומהר
מאד יום שופר ותרועה.

העניין הרביעי להזכירנו דברי הנביאים שנמשלו כתקיעת שופר, שנאמר (יחזקאל לז/ד) ושמע השומע את קול השופר שקיבלו אבותינו על עצמם נעשה ונשמע.

העניין התשיעי להזכירנו קיבוץ נדחי ישראל ולהתאוות אליו, שנאמר בו (ישעיהו כז/ג) והיה ביום ההוא ייתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור וכו'.

והעניין העשירי להזכירנו תחיית המתים ולהאמין בה, שנאמר בה (ישעיהו יח/כ) כל יושבי תבל ושוכני ארץ ... כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו.